

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednino in inerate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vratajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » » 6 » 50 »
meseč » » 2 » 20 »

V upravništvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » » 6 » — »
meseč » » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 21.

V Ljubljani, v torek, 27. januarja 1903.

Letnik XXXI.

Katoliška cerkev v Ameriki.

Cleveland, U. St. of America,
11. januarija.

Ne dvomim, da bi vam »starodomovin-cem« manjkalo zanesljivih poročil o delovanju katoliške cerkve v Ameriki, o njenih bojih, nadah, zmagah. Poročila od »Amerikanca« pa, ki želi biti in ostati strogo cerkvenega mišljenja, vam bodo morebiti dobro lošla. Tu jih imate.

Nekako prerajeno se mi zdi katoliško življenje v Ameriki zadnjih par let. Čisti se. Imeli smo dobo jezиковnega vprašanja. Rim je odločil, da sme vsakdo biti ud angleško govoreče župnije, če želi in ume jezik. Imeli smo dobo šolskih bojov. Šlo se je za kompromis s brezbožno šolo. Rim je odgovoril: »Tolerari non potest« — in kompromis je umrl ne-prenevidene smrti. Imeli smo dobo, ko so neki vneti Amerikanisti trdili, da nimamo socialnega vprašanja. Dobili so pa lani socialisti 400.000 glasov pri zveznih volitvah, prišli so bedo provzročujoči štrajki, predsednik sam je vmes posegel — in danes priznava sam nekoč od svetega očeta disciplinirani nadškof Keane, da imamo socialno vprašanje in svoje začudenje izraža nad tem, da je ta evropski cvet obrodil v Ameriki.

In danes imamo čikaškega nadškofa Quigleyja, imamo škofa Spaldinga, imamo jezuita Polando, imamo ameriški nemški »Volksverein«, vidimo čikaške in buffalske katoličane, ki se vsi bojujejo zoper naraščajoči socializem — a še manjka v tem pravem družvenega življenja.

Pred dvema letoma in pozneje smo čuli od visokih oseb v cerkvi, da naj nikari ne mečemo polen pod kolena naši vladi — če tudi ona ne ugodí katoliškim pravicam na naših novih kolonijah. A kljub temu, da se je celo škof O'Gorman pridružil ameriškemu poslanstvu za filipinske za-

deve in torej vsaj moralno podpiral zahtevo: »Menihi morajo oditi!« — kljub temu se je ustanovila katoliška federacija in povzdignila glas za katoliške pravice. Danes je katoliško časopisje prepričano o krivičnosti naše vlade v tem oziru in vlada to sama priznava s tem, da se počasi umika s svojega neumljivega stališča. Da, oni dan je po katoliških škofih skrivaj dala naročiti po katoliških župnijah spretnih katoliških učiteljskih moči za filipinske otoke. Pomislimo vendar, da je naša vlada poslala na stotine protestantskih učiteljev in učiteljic na Filippine podučevati izključno in intenzivno katoliško deca. Kateri pedagog bi se temu ne uprl z vso silo? Toda pri nas se vzgoj-slovje sproti kuje!

Ali naj molčim o naših solah v Ameriki? Saj je Vašim bravcem znano, kako se je angleška Balfourjeva vlada odločno postavila na versko stališče v zadnjem šolskem zakonu. To, seveda, mora biti malo čudno slovenskim apostatom, da se vladarji sveta toliko menijo za verski poduk! Morebiti bo sodil Vaš izdajica »Slovenski Narod«, da je to znak angleške inferiornosti. Mimogrede bodi povedano, da je »Slov. Narod« po moji nemerodajni sodbi najbolj skurilen in obscen list na zemaljski polobli. Angleški šolski zakon priznava, da ima vsaka verska šola pravico do državne podpore, dočim je pouk teh šol v svetnih strokah zadovoljiv. Ah, če bi se hotel ta čut pravice vzbuditi že enkrat Američanom! Tu moramo katoličani zaradi vesti in vere vzdrževati svoje številne zasebne šole, ki pa sicer dajejo izboren verski in svetni pouk.

Država jih formalno ne priznava. Mi jih moramo plačevati z zadnjimi vinarji naših žuljev, zraven pa moramo plačevati svoj delež za javne šole, ki jih nikdar ne vidimo znotraj. Res, obuja se vest nekatoličanom vsled žalostne skušnje — govori se mnogo o potrebi verskega pouka za deca. A tako daleč »pravičen« Američan še ni prišel, da bi se domislil edinega sredstva, ki k temu pomaga. Zato piše celo nekdanj amerikani-

stični newjorški »Freeman's Journal«: »Nekdaj se nam je priporočala modrost zaupanja do vlade, toda nikdar nismo čuli, da je ta politika, če jo smemo tako zvati, kdaj v kaki državi dosegla le najmanjšo reformo. Ta misel je nasprotna zdravi filozofiji, religiozni in politični. Vprašajte in boste dobili; iščite in boste našli; trkajte in se vam bo odprlo. Toda kaj morete pričakovati, če nečete ne prositi, ne iskati, ne trkati.« Torej moramo katoličani neprestano zahtevati svojih pravic v šoli — in le s skupno, močno akcijo jih bomo izvajali.

F. L. Kerže.

Državni zbor.

Dunaj, 26. prosinca.

Polž kaže roge!

Skoraj vsi merodajnejši listi se bavijo z vprašanjem, ali je potrebno, da se predrugači poslovnik poslanske zbornice. Vsi soglašajo v prepričanju, da so razmere v avstrijski zbornici neznosne in da je treba primernih sredstev proti izgredom, ki bi delali čast vsaki žganjarski beznici. Po ovinkih tudi vsi priznavajo, da je prvo, ako ne edino sredstvo, strožji poslovni red, kakor ga imajo razne druge kulturne države. Že l. 1891 je posl. dr. Kathrein vložil predlog, naj zbornica na podlagi dotičnega zakona iz l. 1873 sklene času primernejši poslovnik. Ta predlog je podpisalo nad 100 najuglednejših poslancev. Toda tedaj so najodločnejše ugovarjali Mladočehi in dunajski antisemitje, ki so bili v odločni opoziciji proti vladi. Deset let pozneje je isti poslanec ponovil svoj predlog, ki pa je tudi obležal nerešen v omari.

Minoli teden pa ata dr. Lueger in dr. pl. Fuchs nujno predlagala, naj se izvoli poseben odsek, da sestavi nov poslovnik za zbornico, ki bo onemogočil vsaj najhujše izgredne in obstrukcije onih radikalnih življenj, ki le iz nagajivosti ovirajo redno delo. Celó češki poslanci, ki so ravno v obstrukciji, so glasovali za nujnost predlogov. In kdo je glasoval proti nujnosti? Poleg soc. de-

mokratov oni dve nemški stranki, ki vedno naglašati, da mora parlament delati, in ki sta danes v istini glavna podpora vlade. Torej nemška ljudska in napredna stranka sta pokazali svojo pravo barvo, polž je pomolil roge iz svoje hiše. Le poslušajte, kaj pišejo liberalna nemška glasila:

Gode se čudne reči, klerikalno-slovanska fevdalna večina sili na dan, železni obroč stare desnice se vari in kuje v politični kovačnici, da zveže roke in noge nemškemu liberalcem ter zajezí studence in reke nemške kulture in blagodejne svobode. Z novim poslovnikom hočejo nazadnjaki onemogočiti nemško obstrukcijo, ki je za časa Badenija in Thuna zaslovela po širni zemlji ter pričala o vzvišenosti nemškega duha in moči nemške pesti. In celo »svobodomiselní« Čehi so glasovali za nujnost predlogov! To pač jasno kaže, da vstaja iz groba stara desnica, ki bi z novim poslovnikom davila bodočo nemško opozicijo. Tako — tako se tolažijo nemški Katoni — iz te moke ne bo kruha, vi delate račun brez nemškega krčmarja. Stari poslovnik še živi in s tem poslovnikom v roki morejo liberalni Nemci onemogočiti vsak nov poslovnik in tudi novo večino. Oba nujna predloga sta intriga, o kateri veljajo Schillerjeve besede v »Wallensteinu«: »Wär' der Gedank' nicht so verwünscht gescheit, man wär' versucht, ihn herzlich dumm zu nennen«.

To jih imate može, ki vedno kriče proti češki obstrukciji. In ko Čehi sami glasujejo za sredstvo proti obstrukciji, kažejo rogovilice. To je treba javno pbiti, da iz same politične in narodne samogoltnosti liberalni Nemci odklanjajo zdravilo proti obstrukciji. To pa tudi priča, kako malo zaupanja imajo sami v pravičnost svoje stvari. Hiša gori, a ker je prihitela gasit slovansko klerikalna garda, raje vidijo, da hiša zgori do tal in se razsuje v razvaline. Tega pa ti može ne pomislijo, da morejo razvaline zasuti njih postojanke, s katerih so branili stare svoje privilegije.

In morda ni le slučaj, da tudi današnja

LISTEK.

Ženitev z zadržki.

(Zgodovinska črtica. Posl. —n)

(Dalje.)

Princ Valeški je to izvedel, in silno ga je razburilo. Da bi se umaknil kar meni nič, tebi nič, tega v svoji prevzetnosti ni mogel dopustiti. Jakob je znal pridobiti španske velikaše za se, in ti so pregovorili Filipa IV. da je pozabil, kar je bil dejal njegov umrlí oče, in je nadaljeval pogajanja z Angleško.

Zdaj se je zdelo Mariji sami, da je čas, da sama poseže vmes. Ko je živel še njen oče, je še vprašali niso, kaj misli ona zaradi možitve. A zdaj se je razovetla v odra-stlo deklico, ki so jo krasile vse lepote njenega rodu. Kratko in odločno je rekla, da je že sita teh kupčij in da pojde rajši v samostan, kot da bi imela postati žena angleškega prestolonaslednika.

Takoj so sporočili, na Angleško, kaj Marija pravi, in na Angleškem so takoj vedeli, pri čem da so. Karl sam se je odpravil v spremstvu svojega zaupnika markija Buckinghamama v Madrid.

Da bi izvršil svoj obisk javno, tega ni

smel že zaradi razmer, ki so zavladale med španskim dvorom in njim, pa tudi ne zaradi običajev, kakoršni so bili na dvorih sploh. Nepoznan je moral potovati, dasi mu ni bilo preveč ugodno. A to je bil sklenil, da izvrši vse sam in da ne odjenja toliko časa, dokler se ne udá Marija.

Karl je bil tedaj star dvaindvajset let in prav zal dečko. Vzgojen je bil kaj skrbno in dobro izvežban, posebno v viteških stvarih. Upal je, da bo všeč Mariji, in da bo izpodrinil Ferdinanda, ki se ni mogel ponášati s takimi vrlinami. Marca meseca 1623 je prišel z markijem in drugim spremstvom v Madrid.

Kralj je takoj izvedel o njegovem prihodu. Nam se zdi dandanes po vsej pravici čudno in smešno, kake običaje so imeli takrat, ako se je vršil obisk na skrivnem. Ob določeni uri se je peljal Filip s soprogo in Marijo skozi park blizu gradu na izprehod, in tu so se srečali z angleškim princem, ki se je pripeljal tudi v kočiji. Po vseh tedanjih pravilih uljudnosti so se pozdravili s pokloni, a ne besede niso zinili, nadaljevali izprehod ter se še večkrat tako srečali, da so se boljše spoznali. Ljudstvo pa je med tem že davno izvedelo, kako visok gost je v Madridu, in kar v celih gručah so hiteli za njegovim vozom.

Sele drugi dan je smel princ pred kralja, a le za par minut, in to na prostem in sicer v kočijah, ko sta se zopet srečala. Deset dni je trajalo to, in še-le potem je sklenil kralj, da povabi gosta k sebi in ga privede v svečanem sprevedu v svoj grad. Iz hiše, kjer je stanoval dotlej, je spremljalo princa štirideset španskih velikašev in nebrojna množica strežajev v kraljevi grad. Ceste, kjer se je pomikal izpreved, so bile okrašene, in šestkrat so se ustavili med potjo ter gledali plese in igre, ki so se prirejale angleškemu princu v čast. Španski kralj je pomilostil onega dne mnogo hudodelcev, kraljica pa je poslala princu v dar dragoceno pisalno mizico z zlato ključavnico in zlatimi ključi ter dva dragocena kovčega.

Da bi pa povabili princa v kraljevo družino, to še ni bilo dovoljeno. Se-le čez mesec dni je smel Karl nagovoriti Marijo, a o ženitvi ni smel niti spomniti. Kar je mislil govoriti z njo, je moral napisati na papir, in kar mu je kralj odobril, to je smel povedati infantinji.

Hočeš, nočeš, princ je povedal vpričo kralja, kraljice in nekaj dvornikov Mariji, kar se je bil naučil. Tolmač je prestavil govor v španski jezik in z nekaj pokloni je bilo končano tudi to, a princ ni bil za korak bližje svojim ciljem. Najbolj ga je jezilo vse

to, ko je naposled opazil, da ga Marija rada vidi. Nekega dne je hotel poskusiti srečo na svojo roko, a izpodletelo mu je. Izvedel je bil, da se izprehaja Marija v vrtu. Splezal je čez zid in hitel k infantinji. Komaj ga je ta zazrla, se je obrnila in zbežala. Revež se je uštel.

A Karol nikakor ni mogel odjenjati. V pogodbi, katero mu je bil predložil Filip, je bilo precej točk, ki mu preje niso bile všeč. Jel je pregovarjati očeta, in tako so se že nekoliko bolj zedinili. Kralju Jakobu I. se je mudilo še skoraj bolj kot sinu. Ravno takrat (1623) so na zboru v Reznu vzeli Frideriku V. knezu palatinskemu volivno čast in jo izročili bavarskemu vojvodi Maksimilijanu. Jakob se je bal za palatinske dežele, da se zgodi tudi z njim taka kot s Friderikom, ker je imel tam svoje posadke in tudi njegovi zavezniki. Tu bi ga rešila samo Španija. Da bi dosegel kolikor mogoče kmalu svoj namen, je poslal princ infantinji v dar dragoceno okrasje iz demantov in biserno verižico, a tudi kralja in kraljice ni pozabil; obdaril je tudi dva princa in najiminitnejšo dvorno gospodo z dragocenimi darovi. (Konec prib.)

vladna „Montags-Revue“ trobi v isti rog, pišo: „Akoravno imata Luegerjev in Fuchsov predlog dober namen, vendar v tem trenutku nista umestna. Razburila sta soc. demokrate, zbornica je zgubila dva dni in pokazalo se je, da se duhovi v zbornici še niso pomirili. Ravno poslovnik je ono poglavje, na katero parlament ne sme misliti, ker dogodki so vsem strankam še v živem spominu. Nemci in soc. demokratije še niso pozabili Falkenhayna in policije, ki je prišla v svete prostore poslanske zbornice; Poljaki in Čehi pa še čutijo udarce nemške obstrukcije. Vse stranke se še zanašajo na obstrukcijo v skrajni nevarnosti. Ze to, da so tudi Čehi za premembo poslovnega reda, mora pri Nemcih vzbujati sum. Priti morajo mirnejši časi, a ti pridejo, ko bo rešeno v Avstriji jezikovno vprašanje.“

Ali slišite čuka, kako skovika v vladnem grmu! To ni več ironija, marveč gola sebičnost, ki raje žrtvuje sosedovo poslopje, nego svoj plot. Ako bo zbornica čakala, da se zedinijo vse stranke za nov poslovnik ali da bo rešeno v Avstriji jezikovno vprašanje, potem sedanjí rod ne učaka mirnejših časov.

Mladočehi in češki radikalei.

Češki radikalei, posebno njih voditelji Klofač, Fresl in Choc, nikakor ne morejo pozabiti, da so jih Mladočehi v zadnji bitki proti vladi tako pustili na cedilu. Tej svoji jezi je v nedeljo na shodu v Pragi dal duška posl. Choc, ki je sedaj, ko je že vse razbito, govoril proti češko nemški spravi ter posebno proti posl. Kramaru. Konečno je shod sprejel resolucijo, v kateri pozivlja mladočeške poslance, naj o d l o ž e m a n d a t e, ker so s svojo prijenljivostjo pokazali vso svojo nezmožnost za zastopstvo interesov češkega naroda. Konečno je shod sklenil, da se jezikovno vprašanje ne sme rešiti na drugi, nego na državno-pravni podlagi. Enako se je izvršil shod, ki ga je priredil posl. Klofač.

Szell in Banffy.

Ogrska magnatska zbornica se je včeraj pečala z raznimi važnimi zakonskimi osnovami. Rešila je brez debate bruseljsko sladorno konvencijo ter zakon o izseljevanju in priseljevanju na Ogrsko, konečno pa je prišel na dnevni red načrt o potnih listih. To priliko je porabil bivši minister baron Banffy, da je vdaril po svojem nasprotniku Szellu radi njegovega patriotizma. Baron Banffy je v svojem govoru izjavil mej drugim sledeče: Govornik odklanja predlogo, ker se vlada ne ozira na opravljene zahteve. Odločno mora zastopati ogrsko stališče, po katerem smejo ogrski potni listi za inozemlje biti pisani le v madjarščini in francoščini. To mora veljati tudi za Hrvatsko. V Avstriji, pravi govornik, ki v narodnostnem oziru gotovo ni tako enotna, kakor Ogrska, rabijo pri vseh (°) potnih listih le nemščino. Isto tako smejo vse druge državne tiskovine poleg madjarskega jezika imeti le francoščino. Z njim so potegnili grof Keglevich, grof Esterhazy in baron Pronay, za Szella je pa šel v boj podpredsednik Eruszt, ki je mej drugim dejal, da govori Banffy le skozi okno; patriotizem ni monopol in chauvinizem ni patriotizem. Govornik dokazuje, da ima Hrvatska avtonomno pravico za rabo hrvatskega jezika. Ko bi drugače ravnali, bi prekršili pogodbo z leta 1868. Te krepke udarce je Banffy prenesel molče, a zmaščuje se brzokone o prvi priliki.

Dr. Bresztyenszky in skupščina hrvatske opozicije.

Kakor je znano, je sklicana skupščina hrvatskih opozicijskih strank v Zagreb za 29. januarij. Odloditi se ima na tej skupščini o imenu združene opozicije na temelju programa l. 1894. Ker pa so med opozicijo taki življi, ki niso za popolno združenje, so svetovali predsedniku kluba, da odgodi še za nekaj časa skupščino; toda dr. Bresztyenszky ni privolil v to, nego je izdal 20. januarja svojo izjavo, da ne more odstepiti od svoje nakane, in da se oglašena skupščina na željo ogromne večine opozicije mora vršiti. Sam je prepričan, da je neobhodno potrebno, da se Hrvați združijo v obrambo za obstanek hrvatskega naroda. Kdor ni slep, mora vendar videti, kako so se složili vsi sovražniki hrvatskega naroda, da ga ugonobe gmotno in duševno in da mu zatro vsak spomin na njegovo starodavno državo. Posebno potrebno pa je, da smo složni vsi v času, ko se pripravljajo na Balkanu važni dogodki ne samo za celo državo, nego še posebej za Hrvate. Dr. Bresztyenszky je prepričan o domoljubju vsakega člana opozicije, zato pa tudi cení mišljenje in nazore vsakega pojedinega ter ne sili nobenega v zvezo, kogar ni volja; ali nekaj pa zahteva od vsakega, tudi če ne pride do zaželjenega cilja, da v s i e n a k o

tolmačijo program l. 1894. in da potem vsi složno delajo v o c e l e m javnem življenju hrvatskega naroda. Resnobni so časi za hrvatski narod, zato je neobhodno potrebno, da vsi složno delamo v hrvatskem duhu po hrvatskem programu. Le v tem je naša rešitev, katera mora tudi priti, kajti on veruje v zdravo hrvatsko domoljubje vseh skupščinarjev, brez osebnih in postranskih stvarnih ozirów.

Vzroki bombardiranja utrdbe San Carlos

so po poročilu listov zelo različni Venezuelci pravijo, da so sami jeli prvi streljati na nemške vojne ladije, ker so prišle preblizu zaliva, nemška zasebna poročila pa trdijo, da je neka tuja ladija prodrla skozi mejo blokade. To so hoteli Nemci zajeti, a ker se je potegnila zanjo posadka na utrdbi, se je pričelo bombardiranje. Poslednji razlog bo najbrže pravi, a potrebuje nekaj pojasnil. Venezuelci so valed blokade, ki jim zapira vsa pristanišča, že v veliki stiski. Pomanjkanje živil je postalo že silno občutno. V tej zadregi je izkušal predsednik Castro na kolumbijskem ozemlju odpreti novo pot za uvoz blaga, obenem pa tudi orožja in strelnjiva. Istotako bi se izvažalo venezuelsko blago. Načrt je bil pa ta-le: Blago se po ladiji pripelje v veliki zaliv Maracaibo, ki je zaprt z morskó ožino San Carlos, na katere vzhodnem delu je utrdba enakega imena, in potem po suhem v notranji del dežele. Ta načrt predsednika Castro, ki bi seveda silno oslabil namen blokade, so pa Nemci preprečili z razrušenjem utrdbe.

Belgijski parlament in morala.

V bruseljski poslanski zbornici je predložil posl. Voeste zakonski načrt glede kaznovanja razširjevalcev nemoralnih in sploh nečednih in drugih v to stroko spadajočih produktov. Senator de Mot in župan bruseljskega mesta, sicer liberalcec, je podpiral v celem obsegu ta predlog s posebnim dostavkom, da ne zadostuje kaznovati le razširjevalcev nemoralnih izdelkov, marveč in tem več izdelovalce same. Ta postava, ki se je nespremenjena izročila plenumu bruseljskega senata, zadela bude tudi izvestno časopisje in njega sotrudnike. Kako dobro bi bilo, ako bi tudi pri nas v Avstriji in posebe še na Kranjskem posnemali Belgijce!

Predsedniška kriza v nemškem drž. zboru.

Prihodnji četrtek je v nemškem državnem zboru na dnevnem redu volitev zborniškega predsednika valed odstopa dosedanjega predsednika grofa Ballestrema. Centrum, konservativna ter nacionalno-liberalna stranka bodo brezdvomno oddale svoje glasove zopet grofu Ballestemu, dočim oddajo levičarske stranke prazne glasovnice. Pripomniti je, da so pri zadnji volitvi oddali zanj glasove tudi socialni demokratje. Teh seve sedaj ne dobi. Poučeni krogi trdijo, da grof Ballestrem izvolitev vsprejme, ker je sedaj uverjen, da stranke v večini niso obsojale njegovega nastopa proti socialistom. Za slučaj pa, da grof nikakor ne vsprejme izvolitve, bo postal zborniški predsednik njegov sostranekar profesor baron Hertling, ki si je pri zadnjih pogajanjih z Vatikanom pridobil veliko naklonjenost vladnih krogov.

Iz brzojavk.

Dr. Ebenhoch kandidat. Dne 28. februarja se vrši dopolnilna volitev mesto umrlega drž. posl. Wengera. Shod zaupnikov katol. ljudske stranke pozivlja volivce, naj enoglasno volijo dr. Ebenhocha, obenem pa roti tega samega, naj se uda volji volivcev. — Ukradena spomenica grofa Apponyja. Dunajski listi vedo poročati, da je dotično spomenico izročil čopisniku »N. Fr. Pr.« Singerju sam ministerski predsednik Szell, valed česar je tudi umljlvi nastop poslednjega v prilog židnji. — Razveljavljen sklep dalmatinskega dežel. zboru. Dalmatinsko namestništvo je razveljavilo sklep dež. zboru, naj se na učiteljšču v Borgo Erico poučuje starosrbsčina, na elementarnih solah pa glagolski abecednik. — Nemško-liberalni odsek za premembo poslovnika, obstoječ iz posl. Gross, Götz, Menger, Noske in Urban, je imel včeraj prvo sejo. — Poslanec Fořt za obstrukcijo. Na volivskem shodu je posl. Fořt te dni ostro obsodil taktiko večine mladočeškega kluba, izjavil se brezpogojno za obstrukcijo ter povedal, da je stališče Rezkovo nevzdržljivo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. januarja.

Schönerer v Beljaku — pogorel! Iz Celovca, 26. jan. Slavni bivši vitez in veliki »bog« Nemcev, Schönerer je doživel minulo nedeljo v Beljaku pošten poraz.

Znano je, da sta se prej združena bratca Schönerer in Wolf ločila, in da med njima vlada sedaj najhujše nasprotstvo. Med Varnemci ste zato zdaj dve stranki — ena vredna druge! — ki sta si napovedali hud boj. — Schönerer je prišel dne 25. t. m. v Beljak, da tam svojim zvestim oznanja svoj evangelij ter govori o spravnihi pogajanjih in o gibanju »Proč od Rima«. A do shoda ni prišlo. Za predsednika je bil imenovan posl. Franko Stein. Takoj se oglašil zdravnik dr. Hock, pristaš Wolfov, in zahteva, da se zagotovi tudi njemu in njegovim pristašem prosta beseda. Schönerer to zahtevo kratkoma zavrne, ker hoče imeti besedo samo on s svojimi. A to razburi v obilnem številu zbrane Wolfove pristaše (iz Celovca, Beljaka in drugod), in ti začno pravo pravcato obstrukcijo z razbijanjem, vpitjem in razgrajanjem, da je vsaka mirna razprava nemogoča. Vladni zastopnik je zato shod razpustil. Schönerer si je zapalil smodko in s svojimi ljudmi odšel, dočim so mu njegovi sedanjí nasprotniki, ki so ga še nedavno tega obožavali, burno klicali »pfui« in »Abzug Schönerer«. Oni, ki je bil poklican (?), »rešiti« avstrijske Nemce, je moral tudi v Beljaku spoznati, kako hitro mine posvetna, tudi nemška slava! Wolfovi pristaši so ostali še nadalje zbrani. Peli so »Wacht am Rhein« in navduševala sta jih dr. Hock in znani poštni uradnik (!) Pogatschnig iz Trsta. Slednji je znan vsenemški agitator. Vprašamo pa, ali o. kr. poštni uradniki ob sedanjih časih nimajo nujnejšega posla, kot hujskati po takih shodih? Najbolj žaluje nad tem, da je Schönerer tako imenitno pogorel, beljaški pastor Heinzelman. Pričakoval je, da mu Schönerer prižene kaj novih ovčic v njegov še prav prazni hlev, ki si ga je s pomočjo »Gustav Adolf Vereina« sezidal v Beljaku, a upanje mu je splavalo po deroči Dravi! Svoje posebno junaštvo so pokazali zbrani »Vsenemci« še s tem, da so dobro opljuvali poročevalca lista »K. Z.« S tem so hoteli vendar nekaj doseči, pokazati namreč svojo pravo pravcato nemško »kulturo«. Haj!

Romanje v Rim. Za zglaševanje za nameravano romanje v Rim je zadnji rok do 30. januarija. Na poznejša oglasila se ne bo oziralo. Poleg priglasila je do tega roka vpslati tudi dotični znesek. Čas odhoda dunajskega posebnega vlaka v Pontebo se naznani pozneje. Pripomniti treba še, da se vplačani in že dunajskemu odboru odposlani znesek pozneje vrne valed kakoršnegakoli važnega vzroka zadržanemu priglašencu le v tem slučaju, če se dunajskemu pripravljavnemu odboru posreči mesto njega dobiti drugo osebo.

Leonova slavnost. Od Sv. Barbare pri Mariboru se nam poroča: Veleznimivo papežstvo slavnosti priredi tukajšnje bralno društvo na Svečnico popoldne. Nastopila bo posebno naša mladina v petju, deklamacijah in v govorih. Kratke govore v proslavo 25letnice Leonovega papeževanja bosta imeli dve dekleti in dva mladeniča. To bo veselo! Videli bomo in spoznali, kaj premore naša mladina. Domačini in sosedje, na svidenje dne 2. febr. popoldne ob pol 3. uri pri krasni Leonovi slavnosti pri Sv. Barbari pri Mariboru!

Ricmanjske smešnjave. V Ricmanjah je umrl 22letni mladenič Matej Kuret, kateri je — po poročilu »Edinosti« — pred smrtjo izjavil, da »mu ne smejo pustiti k mrtvemu truplu latinskega svečenika«. Pokopal ga je vaški župan, kateri je — po poročilu »Edinosti« — trikrat vrgel zemljo na krsto in slednjič zaklical pokojniku v slovo: »Večnaja ti pamjat!«

Irredente ni! Tako zatrjujejo »odkri-tosrčnici« Italijani in vlada. — No te dni razpošilja društvo »Patria« v Milanu, ulica Passarella, zanimiv list, »Trieste italiana« z geslom »alere flammam«. List je datiran z dne 20. dec. iz nosi letnici 1882—1902. Na naslovní strani vidimo sliko znanega anarhista Oberdanka, katerega junaštvo se opeva v poezijah in prozi, dočim se govori o nameravani žrtvi z najpodlejšimi, najgnusnejšimi izrazi, ki se ne dajo ponavljati. Ta list se razpošilja v zaprtih kovertah neznaníh trgovinskih tvrdk iz — Gorice. Je-li primorsko namestništvo dobilo kak izvod? Ali še ostane vlada prepričana, da irredente ni?

— V cesar Frano Jožefovi bolnici usmiljenih bratov v Kandji je bilo v minulemu letu skupno oskrbovanih s preostalimi 73 iz prejšnjega leta 1631 bolnikov. Od teh je bilo 1111 ozdravljenih, 317 zboljšanih, 78 neozdravljenih, umrlo jih je 43, v nadaljnji oskrbi je pa ostalo 82 bolnikov. Iz Kranjske je bilo 1887 bolnikov, iz Stajarske 38, iz Hrvatske 79, po 10 iz Primorske in iz Italije. Čehov je bilo 7, Ogrí 4. Po veri je bilo 1518 rim. katoličanov, 31 grško katolikov, 8 pravoslavnihi in en protestant. Oskrbovalnih dni je bilo skupno 27.316, operacij se je izvršilo 460, od teh 408 s prav dobrim vspehom. Na vsakega bolnika odpade povprečno 1675 oskrbovalnih dni, na vsak dan pa 74 84 bolnikov. Po stanu je bilo največ (914) kmetov, 166 dninarjev, 68 šolarjev, 37 obč. revežev, 32 čevljarjev, 24 sidarjev, 21 tov. delavcev, 19 duhovnikov, 17 tesarjev, 16 redovnikov itd. Poročilo, kateremu smo povzeli te podatke, sklepa s temi le besedami: »Predstojede poročilo izročamo hvaležnim srcem svojim blagim dobrotnikom. Kar poklic zahteva od osebne naše delavnosti, od naše marljivosti in vstrajnosti, temu hočemo zadostovati ter bodemo zadostovali z naporom vseh svojih sil, toda mi hrepenimo tudi po tem, da bi vedno v dobrem stanu ohranili svoj zavod ter ga dvignili na višino novodobne zdravstvene vede. Tega pa nikakor ne zmoremo brez vsestranske izdatne podpore. Premnogo skrbi nam uže nalaga vsakdanje oskrbovanje tolikega števila bolnikov in le valed skrajne varčnosti v gospodarstvu zmagamo to breme. Koliko težavneje mora tedaj biti za nas, vaporedno napredovati z nepretrganim napredkom, ki ga dandanes kažejo ugledne bolnice! Kar se dosihmal v našem zavodu storilo v tem oziru, omogočila je nam velikodušna podpora visokega deželnega zboru vojvodine kranjske in plemenite naše dobrotnice, slavne kranjske hranilnice, potem prispevki slavnihi zastopov zdravstvenih okrožij, občin in posojilnic. Njim vsem izrekamo iskreno zahvalo in priporočamo svoj zavod ob jednom njih daljní blagonaklonjenosti.«

— Na stotine smrznjenih ptičev. Iz Gradca se poroča, da radi silnega mraza leži po graškem gradu na stotine smrznjenih ptičev.

— Umrl je v Rimu hrvatski kanonik Dragotin Parčić. Rodil se je v Vrbišču na Krku leta 1832. Celo svoje življenje posvetil stari glagolski književnosti. Že v mladih letih je sestavil hrvatsko-italijanski slovar, ki je doživel dve izdaji. Na priporočilo biskupa Strossmayerja je prišel za kanonika v Rim v zavod sv. Jeronima, da ondi prouči glagolsko knjigo. Tu je sestavil staroslovanski misale, ki naj bi odgovarjal zahtevam rimske kongregacije, katera je naposled odobrila rokopis. Nastopilo pa je vprašanje, s katerimi črkami naj se tiska misale. Črnogorci so zahtevali cirilico, avstrijska in ruska diplomacija pa glagolico. Ostalo je pri glagolici. Parčić se je mnogo trudil, da je dobil primerne črke. Italijani so ga dolžili, da ponareja denar. Misale je izšel leta 1893. Profesor Jagić je v »Archivus« pohvalil delo. Parčić je z dovoljenjem rimske kongregacije sestavljaj še druge cerkvene knjige. Parčić je izdal tudi hrvatsko slovnico in v rokopisu zapustil glagolsko slovnico in psal-tir. Bavil se je mnogo tudi z drugimi vedami, a umrl je skoraj pozabljen v tujini.

— Tatvine. Bivši davčni praktikant Gabrijel Majcen je spreten tat ur Ukral je v Mariboru ure gimnazijcem Senekoviču, Lasbacherju in Sarku. Majcen je sedaj že v zaporu.

— Nenadno obolel je, kot se javlja iz Litije, vojvoda Pavl Meklenburg-Sverinski, ki se že dalj časa mudi na gradu Važenberk in je minulo soboto hotel odpotovati na Dunaj. Radi bolezní je moral odložiti potovanje na poznejši čas. Zdravi ga okrajni zdravnik g. dr. Paulič.

— Benetke na Kranjskem. V Benetkah se je porušil slavnoznani Campanile — zvonik sv. Marka. Nič več ne bo najjahal Napoleon! V Benetkah na Kranjskem se je pa posušil Canal grande. Tudi pont-di Rialto so odstranili, da bi ne prišlo preveč tujcev po zimi v Tržič. Sedaj kaže samo prazna struga prostor, kamor bi bili lahko zakopali tržiški senatorji 14.000 kron deželne in državne podpore, ki je letos zanje zapadla. Hoteli so vse naenkrat imeti. Zato so se zakasnili. Električno luč so napravili v Tržiču, da bi delavci lahko tudi po noči hiteli z delom. Tri obločnice čakajo na trgu delavcev. Kdaj bodo začele dajati luč, še ne vemo. Sedaj je ledeni kanal napravil samo načrt. O tem bodo debatirali benečanski senatorji. Mogoče bo prihodnji »dožer« napravil vodovod pred kanalom, da bo voda sama izkopala na državni »sti« tako potrebni kanal. V kratkem bo na trgu razprodaja ledu. Načrt za kanal bo prišel na boben. Komur letos ledu primanjkuje, naj pravočasno pošlje ponudbo v Benetke na Kranjskem.

— Nezgoda s samokresom. Iz Celovca, 26. jan. 18 letni pomočnik T. Graglj

pri trgovcu Spiljeru v Celovcu je imel minulo soboto iz neke sobe prinesiti nekaj jabolk. V sobi je bil tudi samokres. Graggl ga je vzel, in ne vedoča, da je nabasan, je nameril na kuharico A. Hameršal, ki je bila tudi v sobi. Pritisnil je dvakrat. Samokres se je sprožil in smrtno ranjena se je kuharica zgrudila na tla. Prepeljali so jo v bolnišnico. Zadata je bila v prvi.

Ljubljanske novice.

Javno predavanje. Danes zvečer ob pol 8. uri predava v veliki dvorani »Kotoliškega Doma« salezijanski duhovnik č. gosp. Alojzij Kovar. K obilni udeležbi vabi — odbor »Slovenske kršč. soc. zveze«.

Slavnostni večer katol. društva za delavce. Prelepo je proslavilo papežev jubilej katoliško društvo za delavce s svojim slavnostnim večerom v nedeljo večer v »Katol. domu«. Dvorana je bila za to priliko okrašena z vencem in zastavicami. Večer je počastilo mnogo odličnih gostov, med njimi presvetli gospod knezoškof. Med sporednimi točkami nam je omeniti slavnostnega govora, ki ga je imel sam društveni predsednik, g. prelat Rozman, ki je z vznemeno besedo pa ob enem poljudno, kakor zna je on, slavil visokega jubilarja kot dobrega očeta svojih otrok in kot moža molitve. Koncem govora je vse občinstvo na poziv govornikov stalo zaklicalo trikrat »Slava! sv. očetu in trikrat »Živio« premilosnemu knezoškofu. — Pevske točke je izvrševal društveni pevski zbor s tisto preciznostjo in fino, katero smo pri tem zboru občudovali že mnogokrat. In reči moramo, da so se za to slavnostno priliko še posebno pripravile. Med vsemi točkami pa je najbolj ugajala za ta večer posebe prirejena Vilhar Ferjančičeva »Planinarica«. Brez pretiravanja rečemo, da je to po narodu posneto, kakor tudi vse Ferjančičeve venčke narodnih pesmi, poslušati prava slast. Kadar smo jih še slisali, vselej smo izrekli in slisali smole: Čez narodne je pa ni! »Planinarico« so morale ponavljati. Za tako izvrstno izvežbanost pevškega zbora hvale g. Ferjančiču, ki se ž njim jako mnogo in požrtvovalno trudi. — Alegorična igra »Zima in pomlad« je nekaj jako interesantnega in prikupnega. Zima prikima na oder vsa snožena in z osornim obrazom. Zanj pomlad vsa v zelenju in cvetju. Uname se med njima vojska. Ona se upira in upira, dokler solnce ne zaveti in jo — umori. Pomladi pridejo na pomoč Cvetana, kraljica cvetnega kraljestva, in štiri Vile, vse s cvetjem in zelenjem nakičene. Konec igre se je za to slavnostno priliko tako priredil, da se je završila z živo podobo, predstavljajočo proslavo sv. očeta, čegar zoha se je v ozadju odgrnila. Vsa igra je prepletena z ljubkimi speli, kar jo posebno poživlja. — Bil je skratka lep večer in dostojna proslava izrednega jubileja. Katol. društvo za delavce more le zato prirejati tako lepe reči, ker se članice tako nesebično in požrtvovalno posvečujejo svojemu društvu in njega nameram. V tem oziru naj bi bile v zgled vsem drugim društvom in njih članom, pa bodo izvrstno vspevali!

Umrl je asistent ljubljanske mestne hranilnice g. Evgen Sušnik, rodom iz Skotje Loke. — Na Poljanskem nasipu št. 14 je umrla gospa Berta Janežič. — Umrla je gospa Marija Riedl pl. Raitenfels.

Novo društvo. Soc. demokratije ustanovljajo strokovno društvo dimnikarskih pomočnikov za Kranjsko.

Splašeni konji radi električne železnice. Včeraj popoldne sta se na Dolenjski cesti pri mitnici poleg Černivčeve gostilne hlapcu Antonu Lončarju, v službi pri I. Zakotniku v Tesarskih ulicah, splašala konja pred električnim vozom in prevrnila voz, na katerem so bile naložene deske. Na mostu čez Gruberjev kanal pa se je splašil električnega voza Čarnivčev konj in je skočil s sprednjima nogama na voz nekemu kmetu, ki je peljal mimo. Hlapec Anton Vidic je moral porezati strango, da je rešil konja z voza. Josip Pečnikar, hlapec pri I. Bergmanu v Zgornji Siskih je pustil danes dopoludne v Prešernovih ulicah pred Bergmanovo prodajalnico v voz vpreženega konja brez varuha. Konj se je splašil električnega voza in skočil na tir električne cestne železnice pred električni voz. K sreči je mogel voznik Ant. Virant voz še pravočasno ustaviti, da je preprečil večjo nesrečo. Viranta je oje Bergmanovega voza sunilo v levo roko in mu odrgnilo kožo.

Na včerajšnji letni semenj je bilo prignanih 986 konj in volov, 146 krav in 27 telet, skupaj 1159 glav. — Kupčija je bila posebno za pitano živino jako živahna. Kupci so došli v velikem številu iz tujih krajev.

Zaprl so Požlepovega hlapca Ivana Mrvarja, Komenskega ulice št. 19, ker je svojemu gošpodarju zapravil denar, ki ga je skupil za premog. Mrvar je včeraj cel popoldne s svojimi prijatelji popival po gostilnah in je zapil 30 kron. Prišedši domov se je začel z gospodarjem prepirati in na dvojnič razgrajati, tako da so poslali po policaja, ki ga je odpeljal v zapor. Na Radcevskega cesti se je neki njegovinski bratec

potegnil za njega in je policaj še tega vzel seboj.

Iz bolnice. Včeraj dopoldne je v Otaletu pri Idriji posestnikov sin Ant. Peternel, 27 let star, padel v gozdu tako nesrečno, da si je izbil desno oko. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

Ljubljanski »Sokol« je včeraj izvolil starostjo zopet dr. Tavčarja, podstarostjo dr. V. Ravnikarja in za načelnika telovadbe dr. Murnika. V odboru so še: Janko vitez Bleiweis, Bojan Drenik, Avgust Jagodic, Alojzij Novak, Pavel Skale, Oskar Terglov in dr. M. Zarnik. — Revizorja sta gg. Fr. Čuden in Viktor Rohrman. — Društvo bo svojo 40letnico letos slovesno praznovalo.

Spremenjena krava. Franc Pečkar, posestnik v Čevci pri Logatcu, je postavil včeraj popoldne svojo kravo v Kalanov hlev na Poljanski cesti. Ko jo je pozneje hotel odvesti, je ni dobil več v hlevu, pač pa je bila v hlevu druga boljša krava, katero je potem Pečkar odgnal domov.

Rešilna postaja. Posli rešilne postaje v »Mestnem domu« so od novega leta sem v oskrbi gasilnega društva ljubljanskega, ki točno funkcionira.

Kdaj se pomnoži omrežje električne železnice? To vprašanje je že marsikdo stavil, odgovora, zanesljivega namreč, pa le ni dobil, ker ga nihče dati ne more. Radovednost občinstva pa je opravljena. Ta železnica vozi zdaj prav za prav le po polovici mesta, za drugo polovico pa nima bogve kolike vrednosti. Ali podjetnik res ne pozna prometnih razmer v Ljubljani, da se ne odloči n. pr. za črto Tržaška cesta — Rimska cesta (ali Gradišče) — Vegove ulice — Marijin trg, in Tržaška cesta — južni kolodvor? A izplačale bi se tudi še druge proge, saj ima Ljubljana šest mestnih okrajev, izmed teh štiri velike v notranjosti, ki za tako železnico nekaj izdado!

Tatovi ukradli voz in konja. Mesarju J. Paternostu iz Mar. Dev. v Polju je včeraj zvečer okoli 1/10. ure nekdo ukradel s Cuzakovega dvorišča na Poljanski cesti voz in konja in se odpeljal. Ljudje so videli okoli 10. ure poditi dva fanta v voz vpreženega konja po Poljanski cesti proti Stepanovi vasi.

Iz blaznice ušel. Anton DeFranceschi, 31 let star, iz Sturij, silovit norec, je včeraj popoldne okoli 5. ure ušel iz blaznice. Demneva se, da je potegnil proti Novemu mestu, kjer se je poprej nahajal, in grozil svojim sorodnikom, da jih bo umoril. — Res čudne razmere morajo vladati v deželni blaznici, da more uiti človek, ki je splošno nevarna. Naj bi merodajni krogi vendar poskrbeli, da se taki slučaji ne bodo dogajali.

Mestna posredovalnica za delo in službe, Mestni trg št. 27. Od 16 do 22. januarja je dela iskalo 14 moških in 39 ženskih delojemalcev. Delo je bilo ponudeno 11 moškim in 29 ženskim delavcem, v 37 slučajih je bilo delo sprejeto. Od 1. do 22. januarja je došlo 206 prošelj za delo in 182 deloponudeb. V 128 slučajih se je delo sprejelo. Delo dobe takoj: 2 natakariji, 1 gospodinja, 2 gostilniški kuharici, 6 deklic za vsako delo, 1 sobarica, 3 kuharice, 4 tosarji, 1 kolar, 1 kovač, 1 kočijaž, 6 konjskih hlapcev, 1 pekovski vajenec. Stuzbe in ščeje: 1 trgovski pomočnik, 1 gozdar, 2 natakarja, 1 kletar, 1 najemnik gostilne, 2 kurilca, 2 pisarja, 1 korespondentinja, več trgovskih prodajalk. Oddati je stanovanja z 2—4 sobami, več mesečnih sob, 1 pisarna, 1 prodajalna. V najem se iščejo stanovanja z 1 in 5 sobami.

Statistika iz Ljubljane leta 1902 je bilo v Ljubljani rojenih 1112 otrok, med temi 245 nezakonskih. Mrtvorjenih je bilo 73 otrok. Poročilo se je 384 parov. Umrlo je 1140 oseb.

Salezijanski sodrujniki. Predsednik salezijanskih sodrujnikov naznanja spoštovanim sodrudnicam in sodrudnicam, da bo v četrtek dne 29. t. m. ob 6. uri zvečer pri sv. Jakobu v Ljubljani govor o salezijanskih napravah. Vpored: 1. Pismo Don Rue. 2. Petje. 3. Govor. 4. Litanije in blagoslov. K obilni udeležbi vabi dr. Ivan Janežič, predsednik sal. sodrudnikov.

Radi tifusa v artilerijski vojašnici je prišel danes kot odposlanec vojaške uprave proučevati vzrok bolezni g. dr. Florijan Kratschmer. Tudi c. kr. prof. Praussnitz je poklican radi tega v Ljubljano.

Podsut prisiljenec. Andrej Kolbitsch iz Steinfelda na Koroškem, prisiljenec v tukajšnji prisilni delavnici, je včeraj popoldne kopal v mestni jami poleg prisilne delavnice pesek. Mej kopanjem se je vdrla plast peska na njega in ga do pasa podsula. Drugi prisiljenec so ga sicer takoj rešili, vendar so ga morali prenesti v bolnico, ker je čutil v nogah hude bolečine.

V Ameriko. Danes po noči je odpotovalo z južnega kolodvora 27 Hrvatov v Ameriko.

V Begunje. Orožniki so spremili danes jutraj tri ženske v kaznilnico v Begunje.

Licealno posloplje je sedaj že skoro vse do tal podrto. Na prostoru licealnega posloplja se sedaj od Vodnikovega trga do Solskega drevoreda razprostira prostoren trg.

Tepež V Samičevi gostilni na Dunajski cesti št. 21 sta se včeraj popoldne sprla in stepla delavec Franc Mehle in brezposelni pekovski pomočnik Franc Uran, in je prvi slednjega udaril s steklenico po glavi, da mu je prebil kožo in je krvavel.

Zgubljeni stvari. Učiteljka kandidatinja A. R. je mej potjo od Poljanske ceste po Kopitarjevih ulicah in po Rešljivi cesti do učiteljskega zgradila sreberno žensko uro. — Posestnica Marija Verant, Illova št. 22 je zgubila včeraj na sejmišču denarnico s 8 petaki.

V Bohinjsko Bistrico se preseli gosp. Albert Feldstein, član pevskega društva »Ljubljane« in bivši član slovenskega gledališča. Poročil se je z gđo. Reziklo Vrtovšek, s katero bo vodil gostilniško podjetje. Mnogo sreče!

Književnost in umetnost.

*** Najstarejši biblični rokopis?** Razni listi poročajo, da so našli v Kajri rokopis starega zakona, ki je bil spisani l. 116 po mohamedanski štetvi v Siriji, torej leta 735 po Kristusu. Ta rokopis obsega 5 Moj zesovih knjig. Od društva »Royal Asiatic Society« je poslan znameniti angleški orientalist Mr. George Zeichen, da prouči ta rokopis.

*** 25letnica slovenskega igralca g. Danila.** Kakor smo že včeraj omenili, bo dne 6. februarja zaslužni član slovenske drame g. Danilo praznoval 25letnico svojega delovanja na slovenskem odru. Ob tej priliki se bo predstavljala na slovenskem odru narodna igra »Desetih brata«.

*** Stenografski stroj.** Poleg pisalnih strojev, kateri so dosegli že precejšnjo vporabnost, mislijo tehniki že na stenografski stroj. Italijan Michele je iznašel tak stroj, ki se rabi v italijanski državni zbornici. Francoz Lafaurie je iznašel zdaj nov stroj »Sté nodactyle«, kateri piše vse črke s številkami, in sicer tako, da se lahko pritiska z vsemi desetimi prsti hkrati. Tako se lahko naenkrat celi »akordi« črk pritisejo na papir. Pisatelj teh vrstic je videl tak »stenogram«, a se mu ne zdi praktičen ta zistem, kajti 1. se porabi preveč prostora, 2. se ne dajo kombinirati črke v en znak, 3. je treba silno mnogo vaje, predno se more doseči, ne stenografska, ampak brzina navadnega pisma. Tehnik.

*** »Grad Zagreb«.** Zagreb se ponaša. Deset let župan v njem Adolf Mošinski, kateri je zasedel župansko stolico namestu dr. Amruša. Za desetletnico se je osnoval poseben odbor. Hrvatje pozabljajo tužnega stanja svojega ubogega naroda in izdajajo krasno knjigo, katera naj predčuje razvoj zagrebškega mesta v zadnjem desetletju. Diči jo mnogo krasnih slik. Knjigo je spisal g. Milan Hajdinjak; nastala je po iniciativi mestnega zdravnika Slavka Srepla. Tiskal jo je Wittasek.

*** Arheologija** ima med Hrvati mnogo jako pridnih pisateljev. »Arheološko društvo« izdaje svoj »Vjesnik« pod uredništvom g. dr. Josipa Brunšmidla. Najnovejša knjiga tega Vjesnika ima jako mnogo temeljitih spisov z natančnimi ilustracijami. »Arheološko društvo« ima jako dobro organizirane poverjenike, kateri mu natančno poročajo o vseh novih iznajdbah v raznih krajih.

Izpred sodišča.

Odškodnina po nedolžnem zaprtju. 73letni kmečji posestnik Franc Janikovski iz Jelena v Galiciji je bil obsojen na 10 mesecev težke ječe, ker so ga obdolžili, da je obrekoval dva sodnika. Ko je mož že več mesecev sedel, je njegov zagovornik dognal njegovo nedolžnost in fizično ter duševno onemoglega Janikovskega je sodišče izpustilo iz zapore. Janikovski je sedaj zahteval od justičnega ministra 4000 kron odškodnine in plačilo rente 1752 kron. Justično ministerstvo mu je določilo le 873 kron odškodnine, nakar je Janikovski justično ministerstvo pri drž. sodišču tožil za zahtevano svoto. Državno sodišče je določilo, da justično ministerstvo mora poleg 873 kron Janikovskemu še plačati 1335 kron in 300 kron pravnih stroškov tekem 14 dni.

Strup v mašnem vtnu. Zdravniki so izjavili, da je kaplan Mašek, ki je svojemu župniku v Bistrici na Koroškem namerjal strupa v mašno vino, duševno popolnoma zdrav. Porotna obravnava proti Mašku se bo vršila meseca marca v Celovcu. Mašek je izgubljen človek, s katerim je imela cerkvena oblast že mnogo situosti.

Velik nasledek pisarniške malomarnosti. Odvetnik dr. Henrik Bloch na Dunaju je bil te dni obsojen, da mora plačati okoli 180.000 kron gospej Schmatzer, ki je poslala 4. decembra l. 1900. na njegovo pisarno neke svoje akcije, da po dogovoru s hišnim posestnikom g. Dubom dobi za to neko hišo na Dunaju. Pozneje je

izvedela, da je Dub hišo prodal drugemu. Pisala je Dubu, a ta je odgovoril, da ni prejel akcij in da torej gospa ni storila to, kar sta se dogovorila. Skoro na to se je dognalo, da so akcije res došle v pisarno dr. Blocha in je pošiljatev ob dr. Blockovi odškodnini prevzel dr. Blochov uradnik Anton Trittenbein, ki je položil pošiljatev v dr. Blochovo sobo, a odvetnika pozabil nanjo opozoriti. Gospa Schmatzer je sedaj tožila dr. Blocha radi odškodnine in ker je zadevo zakrivila dr. Blochova pisarna, in je tudi Bloch g. Dubu rekel, naj hišo le proda drugemu, je bil dr. Bloch obsojen gospej povrniti zgoraj omenjeno svoto.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Sa momor igralka. V Asti na Laškem je nadarjena igralka Rizzi skočila iz okna svojega stanovanja na cesto, kjer je ostala mrtva. — **Truplo v kovčeku.** Na kolodvoru v Charkovu je bil pred nekaj dnevi oddan velik kovček, okrašen z grofovskim grbom. Skoto na to so železniški uslužbenci opazili, da teče iz kovčka kri. Odprli so kovček in našli v njem truplo mlade ženske. V srcu neznane lepe mladenke je tičalo bodalo. Zdravniki so izjavili, da se je umor izvršil samo par ur prej, predno je bil kovček oddan na kolodvor. — **Kanibalizem** se je zopet pričel širiti po Novi Gvineji. Ondotni domačini so pojedli dva Evropejca. — **Staroslovenščina.** Dunajska vlada ni potrdila sklepa dalmatinskega deželnege zbora, da se staroslovenščina uvede kot učni predmet v dalmatinska učiteljska. — **Radi ljubosumnosti** je Jovo Supić v Višnjevi v Bosni ubodel svojo ljubo Vasilijo Rakić. Sodišče ga je obsodilo na smrt na vešilih. — **Ponesrečeni igralci.** Iz Biarice se poroča, da je velik morski val zagrabil tri na molu se sprehajajoče igralce in jih zagnal v morje. Doslej še niso mogli dobiti iz morja trupel ponesrečenih igralcev. — **Ivan Orth živi?** »Frankfurter Zeitung« je dobila z Dunaja naslednje pismo: »Zakaj tajiti? Ivan Orth živi v Braziliji, kjer ima krasno posatvo in številno rodbino, s katero je sreden. Nekdo, ki je z Ivanom Orthem govoril.« — **Karlistično skladišče orožja** je španska policija odkrila v Valenci v hiši bivšega mestnega zastopnika Jaine Carion. Orožje je iz nemških tovarn. — **Smrt cesarjeviča Rudolfa.** Cesaraki arhivi so bili te dni prenešeni v novo zgradbo pri Ballhausu trgu. V teh arhivih se nahaja tudi zvezek z dokumenti pokojnega cesarjeviča Rudolfa, ki so bili najdeni usodno noč leta 1889 v Mayerlingu. Ta zvezek bodo odprli leta 1936, to je 50 let po cesarjevičevi smrti. — **Ustaja** pripravljajo Iroi, ako Angleži ne pomilostijo njihovega državnega poslanca Lyncha, ki je bil radi sodelovanja pri burski vojski obsojen na smrt. — **Ruski car** je odlikoval z Animim redom vijolinskega virtuozu Jana Kubelika. — **Sedemnajst ljudi** umrlo lakote. Iz Caracasa poročajo, da je neka nizozemska ladja na otoku Les Roques in La Guayra našla 17 ljudi, ki so umrli lakote. To so žrtve blokade brodovja evropskih velelil v venezuelskih lukah. — **24 milijonov kron** je dal zopet v znanstvene namene ameriški milijonar Carnegie. Od te glavnice se bodo delile ustanove. — **Stromboli deluje.** Vulkan Stromboli je pričel bljuvati. — **Na cestni železnici** poveljena je bila na Dunaju neka 20letna deklica. Razne dele njene tega telesa so dobili mej kolesi železniškega voza. — **Stotnika snedli volkovi.** V okolici Velikega Varaždina je jahal stotnik Schwarz na sprehod. Stotnikov konj je priletel ves krvav nazaj v mesto, stotnika pa ni bilo nikjer. Skoro gotovo so stotnika napadli volkovi. — **Veliki požari.** Novo tovarno ogrske akcijske družbe za izdelavo bombaža v Badimpešti je ogenj uničil. Škode je 400.000 kron. Veliko trgovino Baron & Comp. je ogenj uničil. — **Zopet defraudacija v Galiciji.** Pri računih o solokopih v Galiciji so zasledili v blagajni primanjkljaj 62.380 K. Blagajnik Schorr pravi, da se je zmotil. — **Sa momor vajenčev.** Z Dunaja se poroča: 16letnega vajenca Rudolfa Seichele je poslal njegov oče pobirat račune. Ko je deček pobral denar, šel si je kupit revolver ter se je prišedši domov ustrelil. — **Zaliv v Solunu** je zamrznjen.

Svatovaclavska. Dragocenosti rajnega Orta so na dražbi prodali za 6000 K. Vlagatelji so znižali doslej svoje zahteve za 1,784.334 K.

Župan defraudant. Iz Juana na Portoriki poročajo: Župan Manuel Egzone je bil danes na povelje inspektorja Holsta tu aretiran. Obtožen je, da je vničil knjige tukajšnega vodnega urada, ker bi iste imele pričati o velikem ponesverjenju, katerega je on storil. Postavljen je pod 5000 dolarjev varščine.

»Ljudska univerza« — fallra. V Lvovu je socialnodemokratska stranka usta-

novila »ljudeko vseučilišče«: »Univerzitet ludavj imčena Adama Mickiewicza«, katero naj bi v prostih predavanjih razširjalo omiko med delavstvom. Te »univerze« so se popolnoma polastili židje. Ne le, da so predavali na njej svojo posebno »znanost«, ampak med 200 poslušalci, ki so ponavadi poslušali predavanja, je bilo vse židovsko, kristjanov-delavcev pa k večjemu 20-50. Zdaj jim je pa zmanjkalo denarja za najemščino, židje menda nečejo dati več, kristjanov pa ni.

Društva.

(Planinski ples.) Prihodnje nedeljo že bo ples slovenskih planincev, prvi ples slovenskega planinskega društva. V pripravljani komitè je privzel odbor izkušene moči, ki mu naj pomorejo pri zmagovanju velikega dela. Ustanovil je pa osrednji odbor tudi damski komitè in obljubilo mu je svojo pomoč mnogo narodnih dam. Damski odbor se je lotil v svoji vnemi za sijajen uspeh plesa naloge, da postavi in oskrbuje bufet, ki bo postavljen v dvorani pod galerijo, kjer bodo v bogato izbero mrzla jedila in kjer se bo točilo izvrstno, društvu v dan plesa podarjeno namizno vino, vino v buteljkah in šampanjec. Vnema, s katero se je poprijel damski komitè svojega posla, je planinskemu društvu v nadobuden znak, da mora vzpeti ples kar najbolje, hkrati vidi v naklonjenosti dam dokaz, da živa društvo v vseh slojih isto toplo simpatijo, in da si je vsakdo zvest, da je šteti planinsko društvo med ona za narod zaslužna društva, katera je krepko podpirati, kadarkoli kliče v to prilika. — O priliki društvenega plesa sta podarila planinskemu društvu gg. dr. Tomo Zarnik, zdravnik v Zagorju ob Savi 26 K, primarij dr. Edo Slajmer v Ljubljani pa 36 kron.

(Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani) priredi trgovski ples v prid podpornega zaklada za onemogle člane dne 7. februarja 1903 v veliki dvorani »Narodnega Doma«. Vstopnina za osebo 2 K, obitelj 3 oseb 5 K. Začetek ob pol 9 uri zvečer. Preplačila se hvaležno sprejemajo z ozirom na blagi namen društva.

Darevi.

Za Jeranovo dijaško mizo: Mesto venca gospej Berti Janežič-evi rod. vna Šerc-eva 10 K. Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 27. januv. (C. B.) Sladorni odsek je sprejel nepremenjeno novelo k zakonu o davku na sladkor. Tekom razprave je finančni minister načelno priredil načrtu posl. Baernreitherja, naj se preostanek iz sladornih premij vporabi za znižanje sladornega davka.

Dunaj, 27. jan. Razpor mej Mladolčehi bo po Fořtovem govoru težko omejiti. Fořtovi pristaši odločno povdarjajo, da morajo Čehi najodločneje nastopiti proti Körberju, ki služi le nemškim interesom, in da cilj Čehov mora biti vreči vlado in zlomiti terorizem nemške manjšine.

Dunaj, 27. jan. »Vaterland« pravi, da so neresnične vesti, da bo državni odbor razpuščen. Na tozadevno vprašanje je rekel ministerski predsednik Körber, da merodajni krogi še vedno računajo z možnostjo, da se v parlamentu dosežejo redne razmere in da ne bo treba nasilnih sredstev.

Dunaj, 27. jan. Danes popoldne se je vršila konferenca načelnikov strank, katero je sklical dr. Lueger, da se izrazijo načelniki o željah glede vojaške predloge. Nemške stranke na levi so povabilo odklonile in niso prišle h konferenci.

Dunaj, 27. januv. V zadevi macedonskega vprašanja se še vedno mej velevlasti vrše dogovori radi skupnega postopanja, da se ohrani na Balkanu status quo, in se napravi red v Macedoniji. Zahteva se od Turčije le reformo administracije in policije. Za to bodo nastopili skupno poslaniki vseh velevlasti v Carigradu.

Dunaj, 27. jan. Na večerajnji maskaradi moškega pevskega društva je snela policija polno dela. Posamezne maske so predstavljale princezino Lujizo in Girona in trosile zabavljive listke. Policija je konfiscirala listke, češ, da se princezinja Lujize ne sme smešiti, ker je še vedno član dvora.

Dunaj, 27. januv. Tukajšnji dimnikarski pomočniki so izjavili, da stopijo v stavko, ako se ne ugotovi njihovim novim zahtevam.

Zagreb, 27. jan. Nadškof Posilović izjavlja, da je časnikarska vest, da bi breve Slavorum gentem ne bil pristen, neumna izmišljotina. Nadškof pravi, da je breve dobil naravnost od kurije z naročilom, o njem obvestiti hrvaške škofe in narod. Vest, da bi nadškof Posilović šel v Rim, ni resnična. Nadškof ni zapustil Zagreba.

Češke Budjejevice, 27. jan. Včeraj popoldne so imeli tu češki narodni delavci shod. Po shodu je del zborovalcev priredil demonstracijo pred hišo mladočehskega poslanca Holanskega. Ko se je Holanskega pokazal na pragu in dejal nekemu demonstrantu »lump«, je prišlo do tepeža ter je bil Holansky do krvi natepen in ranjen.

Bruselj, 27. jan. Danes razpravlja sodišče o prepeljavi umrlega iz Turčije prognanega sultanovega sorodnika Damad Mahmud paše zopet na Turško, kar hoče sultan, a se prepeljavi sina umrlega odločno upirata. Turško poslanstvo se je radi tega obrnilo do sodišča.

Berolin, 27. jan. Grof Ballestrem bo zopet izvoljen predsednikom nemškega parlamenta in bo volitev sprejel.

Berolin, 27. jan. Iz Wilhelmshavena se poroča, da je nemški mornar Kohler, ki je umoril na krovu nemške vojne ladije »Loreley« podčastnika Biederitzkyja, obsojen na smrt.

Umrli so:

12. jan. Rudolf Marboe, četovodja, 25 let, Domo-branske ulice 2, se je ustrelil.
25. jan. Jera Rohida, kuharica, 63 let, Mestni trg 10, Bronchitis. Paralysis cordis. — Fran Stezovec, sodar, 78 let, Rađeckega cesta 11, ostarelost.

Vabilo.

V soboto, dné 31. januarja 1903 priredijo v

dvorani starega strelišča

železniški in električne cestne železnice uslužbenci, člani pravovarstvenega in podpornega društva »Prometne zvezze« v Ljubljani

zabavni večer

spojen s plesnim venčkom, šaljivo pošto in šaljivim srečkanjem.

Sodeluje vojaška godba.

Okolu 600 dobitkov. Vsaka srečka dobi dobiček.

Vstopnina za osebo 40 vin. Začetek ob 8. uri zvečer.

Dvorane starega strelišča bodo električno razsvetljene.

Čisti dohodek je namenjen bolnim članom in za druge dobrodelne društvene namene.

Za mnogobrojni obisk prosi z odličnim spoštovanjem

Društveni odsek.

Danes ob pol 8. uri zvečer javno predavanje

v veliki dvorani »Katoliškega doma«.

Predava g. A. Kovačič.

Vstop prost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

Dn	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi.	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
26	9. zveč.	748,9	-6,8	sl. svzh.	jasno	
27	7. jutrnj.	748,7	-10,7	brezv.	megla	0,0
	2. popol.	746,8	-1,3	sl. jzab.	jasno	

Srednja večerajšnja temperatura -6,1° normale, -2,0°.

Dunajska borza

dné 27. januarja.

Skupni državni dolg v notah	101,85
Skupni državni dolg v srebru	100,85
Avstrijska zlata renta 4%	121,20
Avstrijska kronska renta 4%	101,90
Ogerska zlata renta 4%	121,15
Ogerska kronska renta 4%	99,85
Avstro-ogerske bančne delnice 600 gl.	15,65
Kreditne delnice, 160 gl.	707,-
London vista	239,87 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117,15
20 mark	23,42
20 frankov (napoleonor)	19,07
Italijanski bankovci	95,50
C. kr. cekini	11,31

Zitne cene

dné 26. januarja 1903

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	K 7,71 do 7,72
Rž za spomlad	6,89 " 6,90
Koruza za maj - junij 1903	— " —
Oves za pomlad	6,36 " 6,37

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 7,65 do 7,66
Rž za april	6,65 " 6,67
Oves za april	6,12 " 6,14
Koruza za maj (1903)	5,81 " 5,82

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8,25 do 8,80
južne železnice	7,70 " 8,15

99 1-1

Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče in brat, gospod

Evžen Sušnik,

asistent mesne hranilnice ljubljanske danes zjutraj ob 1/8 uri po prejemu svetih zakramentov mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika vršil se bo dné 28. januarja t. l. iz hiše žalosti, Streliške ulice št. 2. ob 1/3 popoldne na pokopališče k sv. Krištofu.

Bodi mu zemljica lahka.

Ljubljana, dné 27. prosinca 1903.

Žalujoči ostali.

Mesto posebnega obvestila.

98 1-1

Mestna hranilnica ljubljanska javlja pretužno vest, da je nje marljivi in zvesti asistent, gospod

Evgen Sušnik

po dolgi mučni bolezni danes zjutraj izdihnil svojo blago dušo.

V Ljubljani, dné 27. jan. 1903.

Trikrat odlikovan s srebrno svetinjo.

Prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom ter občinstvu priporočam zajamčeno pristne

čebelno-voščene sveče

Kg. K 4,90

Za pristnost sveč te vrste jamčim s svoto 2000 K. Voščene zvitke, sveče za pogrebe, stenje in siekila za večno luč po jako nizki ceni.

Kadilo lacrimae Ia . . . Kg po K 2,40
Kadilo lacrimae IIa . . . " " " 2,-
Kadilo granis . . . " " " 1,20

Za obilna naročila se toplo priporočam

Z velespoštovanjem

1358 12

Naročila nad 20 K pošiljam prosto stroškov.

J. Kopač, svečar
Gorica, Ulica sv. Antona 7.

Naročila nad 20 K pošiljam prosto stroškov.

Fersan-Cacao

FERSAN-CACAO

je železnato redilno in krepilno sredstvo ter kri tvorilno in živce krepčalno, prijetnega okusa in lahko prebavno. — Blagovoli se vprašati zdravnika. 618 60-

Glavna zaloga za Kranjsko: Jos. Mayr, lekarna »pri zlatem Jelenu« v Ljubljani

Bank »Kotoliška Tiskarna« v Ljubljani.